БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

36-хи жэлээ гарана

Буряад үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 264 (9096)
НОЯБРИИН 10
ВТОРНИК
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Октябриин туг доро коммунизмын илалта тээшэ совет арадые найдамтайгаар хүтэлжэ ябаһан манай алдарта Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

(Нүхэр А. Б. Аристовай элидхэлһээ)

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 42 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Московско Соведэй баярай суглаан дээрэ 1959 оной ноябриин 6-да нүхэр А. Б. АРИСТОВАЙ хэһэн элидхэл

...эдүүд! 42 жэлэй саана асари ехэ ушар хэрэг ...дэлхэйе доһолгоһон юм. Россида Агууехэ Ок... социалистическэ революци илан мандаа. ...н империализмын фронт таһалагдан сохигдоо ...ладимир Ильич Ленин толгойлогшотой Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро худэлмэришэд, ...шад капиталистнууд болон помещигүүдэй эзэр... ...хилгые унагаажа, Совет засаг тогтоогоо һэн. ...а, мүлжэгдэжэ байһан арад зон дэлхэйн түүхэдэ түрүүшынхеэ хүнэй бодото эрхэ, сүлөө ...өөрынгөө хуби заяанай эзэн болоһон байна.

...ябриин революци манай Эхэ ороной бүхы арадые социальна болон национальна дарлалтаһаа ...лөө. Тэрэ хадаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые сү..., ажабайдалай барагдашагүй ехэ баялигуудые ... Эдэ баялигууд совет арадта шэнэ хүсэ олго... ...ам баян, һүр хүсэтэй болгожо байдаг. Социалистическэ революци шадабаряа, эрдэм бэлигээ сү... ...өөр хүгжөөхэ хизаарлашагүй ехэ арга боломжые ...алша хүнүүдтэ олгожо үгөө. Тэрэ хадаа гүрэн ... хэрэгүүдые эрхилхэ эрхэ ажалшадай гарта ... тэдэнние социалистическэ асари ехээр шэнэд... ...айгуулгын үргэн зам дээрэ гаргаа.

...өөдэр бидэнэр Агууехэ Октябриин 42-дохи жэлэй ойе тэмдэглэжэ байнабди. Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдэй туршада гаталан гараһан замаа хараха зуураа, ...баатар арад өөрынгөө гүрэние хүсэн түгэс социалистическэ орон болгожо, туйлай ехэ амжалта ... гэжэ бидэнэр омогорхолтойгоор хэлэхэ байнабди. Тэрэ амжалтань бүхы түрүү хүн түрэлтэние ...лан баясуулна.

...циалистическэ революциин ...зохёон байгуулхы агууехэ хүсэн

...эдүүд! 42 жэлэй туршада совет арад ехэ, ...эрхэ зам дабажа гараа. Революциин түрүүшын ...удай үедэ залуу Совет республикада эсэргүү ...н контрреволюциин, мүн гадаадын булимта... олон тоото арми добтолон ороо һэн. Дай... ...эндэ граждан дай баадхажа, хэдэн жэлэй ...а амгалан ёһоор зохёон байгуулхы ажал хэ... ...улха арга боломжо үгөөгүй бэлэй.

...орон тон ехэ гээлтэ, хохидолдо ороо һэн. Эхэ ...гоо эрхэ сүлөөгэй түлөө, ажалшадай зол жар... түлөө тэмсэлдэ олон элитэ революционернүүд, ...арадай оло мянган эрхим хүбүүд, басагад ами ...эһэн юм. Булимтаргшад, сагаантан ороной ...хала районуудые эзэмдэһэн байгаа. Тэдэнэр ...е дараха хүсэлтэй байһан юм. Теэд совет ... тэдээнһээ айгаагүй, диилдээгүй. Ленинэй ... большевигүүдэй уряал манай хүсэнүүдые нэ..., үнэн сэхэ хэрэгэй түлөө, революциин ...туйлалтануудай түлөө тэмсэлдэ бидэние зо...лаа. Арад тэрэ үедэ дайсадай добтолго доро ...айдал байгуулжа, өөрынгөө Совет гүрэние ...лжэ байгаа.

...й арад туйлай ехэ бэрхэшээлнүүдые дабан, ...гдаһан ажахыгаа 1927 он болотор өөрынгөө ...иг ажалаар бүримүһэн һэргээн бодхоогоо. ...рнь хуушан байдалһаа уламжалһан олон зуун ...экономическа гээгдэлһээ гарахын тула, хүсэн ...ромышленность, оньһожоруулагдаһан томо хү...ахы байгуулхын, соёл культурын байгуулал...нөөр дэлгэрүүлхын тула 15 жэл бидэндэ хэ...болоо һэн. Партиин сэсэн мэргэн ленинскэ на...на политикын аша үрөөр олон зуун жэлэй ... дарлагдажа байһан арадууд богонихон ...соо түрүү нацануудай зэргэдэ гараба. Манай...баран хүгжэжэ байһан союзна болон автоном...убликанууд байгуулагдаа.

...йн хоёрдохи дайнай эхилхын урда тээ СССР ...ленна гол шухала продукци гаргаха талаар ... капиталистическэ хүгжэнги оронуудые ахижа ... юм. Тиигээд Советскэ Союзда фашистска ...ин харата муухайгаар добтолон ороходонь, ...экономико дайн сэрэгэй боложо байхада дай... бута сохихо бүхы хэрэгсэлнүүдээр Совет Ар...ахааха арга боломжотой байгаа.

...айн бидэндэ туйлай ехэ хохидол, һандарал ...лаа. Оломиллион хүнүүд—манай эсэгэнэр, ...нэр болон хүбүүдмнай, социалистическэ Эхэ ...най алдарта патриодууд ами наһаяа ...эн. Мүн манай эхэнэрнүүдшье алуулагдаһан, ...до дайрагдаһан байха юм. Фашистска зэрлиг ...үд сухариха зуураа, город болон хүдөө тос...емнай, фабрика болон заводуудыемнай, кол...он совхозуудыемнай хорото муухайгаар һан...галдаа һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дай...нүүд бидэндэ эгээн хүндэ, эгээн шэрүүн шал...болоһон байгаа. Гэбэшье Коммунистическэ ...тойрон батаар жагсаһан манай арад энэ шал...дабажа, дайсанаа бута сохёод, Агууехэ Ок... туйлалтануудые аршалан хамгаалһан байна.

...арад минил таба-зургаан жэлэй туршада ...олон тосхонуудаа һандаралһаа бодхоожо, ...рэгэй ушаруулһан шархые эдэгээгээд, про...ность, хүдөө ажахы болон соёл культураяа, ...дай ажана байдалые тон ехэ эдэбхи үүсхэл... хүгжөөжэ, һайжаруулжа ороһон байна. Ком...ческэ парти, Ленинэй парти совет арадта то... бүхы орёо хүндэ шалгалтые дабажа, түгэс ... коммунизмын илалтада этигэн найдахые ...эргээн бэхижүүлээ.

...йнь ашаар совет арад гайхамшагта хэрэ...бүтээгээ!

...дүүд! Манай революци уг гарбалаараа зохёон ...ы революци гээшэ гэжэ Ленин заадаг һэн. ...игэжэ хэлээ һэн: «Ямаршье социалистическэ революцида,—тиимэһээ мүн Россида 1917 оной октябриин 25-да бидэнэй эхилһэн социалистическэ революцида,—пролетариадай, мүн тэрэнэй хүтэлбэрилжэ байһан үгытэй таряашадай гол зорилго хадаа ашагтай гэхэ гү, али зохёон байгуулхы хүдэлмэри болоно».

Социализмын дайсад Октябриин революцие хардажа, һандарал ушаруулха зүндөө болоһон ушар гэжэ харуулдаг һэн. Большевигүүд «зохёон байгуулхы бэшэ, харин һандарал хэдэг хүсэн гээшэ. Тэдэнэр һандаргаха шадалтай, теэд юушье байгуулжа шадахагүй юм» гэжэ Россида байһан Англиин элшэн сайд Д. Бьюкенен дурасхаалайнгаа бэшэгтэ бэшээ һэн. Буржуазна худалшад иимэшүү худал хуурмаг үгэнүүдые бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы булан тохойгоор тараажа, большевигүүдые, совет хүнүүдые зэрлиг муухайгаар хардажа байһан юм. Иимэ муухай ябуулга хэжэ байһан хүнүүд мүнөө, манай үе сагташье үшөөл байһаар. Арадай хуушан үгын ёһоор худалшад хойто наһандаа халуун сковородае долёохо ёһотой юм. Манай һанамжаар, мүнөөнэй зарим худалшадта энэ наһандань халуун сковородае долёолгоо һаа муу бэшэ байгаа.

Манай ороной ажалшад өөрынгөө агууехэ уг зорилго бэелүүлхэ замдаа мүн һандаргаха хүдэлмэри хэһэн байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри хадаа обществын хүгжэн дабшалтада һаад хэжэ байһан хуушарһан юумые сэбэрлэхэ хүдэлмэри байгаа бшуу. Хуушан дэлхэй дайлалдангүй бэеэ тушааха дурагүй байгаа. Революциин дайсад хатуу шангаар эсэргүүсэһэн юм. Тиимэһээ тэдэнэр арадай хүсөөр бута сохигдоһон байгаа.

Коммунистическэ парти, Ленин хадаа хуушарһан, сагаа хүсэһэн юумые һандаргаха гээшэ шэнэ, түрүү, үнэн сэхэ общественнэ байгуулалтые байгуулха гол шухала эрхэ нүхэсэл мүн гэжэ тоолодог һэн. Зохёон байгуулхы арадай агууехэ революци бологшо Октябриин революциин гол шухала онсо илгаань иимэ гээшэ.

Манай дайсадай социалистическэ байгуулалтые муушалха гэжэ хэдышье оролдоо һаань, совет арад түсэб, хүсэл эрмэлзэлгэеэ дайн сэрэгээр, эзэрхэг туринхэй добтолгоор бэшэ, харин амгалан ёһоор зохёон байгуулхы ажал хэрэгээрээ бэелүүлнэ гэжэ ажабайдал батаар гэршэлнэ. Оломиллион ажалшадай хүсэл оролдолгоор байгуулагдаһан социалистическэ байгуулалта хүсөөр дэлгэрүүлэгдэхэ, тогтоогдохые эринэгүй. Тэрэ хадаа арадай гол үндэһэн эрилтэдэ харюусадаг, обществын түүхэтэ хүгжэлтын эрилтэтэй тааралдадаг байһаараа һалбаран хүгжөө юм. Тэрэ хадаа эгээл шухала баялиг болохо хүние өөдэнь үргэнэ, амгалан ажалай аша туһада арад ниитын бэлиг шадабарие бүхы талаһаань бүрин хүгжөөнэ.

Общественнэ шэнэ байгуулалтадахи хүнэй сүлөөтэ ажал зохёон байгуулхы хүсэнүүдые хаа хаанагүй хүгжөөжэ, ажабайдалай хэрэгсэлнүүдые бүри ехээр бүтээн гаргана, арадуудай экономико болон соёл культурын бүхы һалбаринуудые хүгжөөнэ. Бүхы дэлхэй дээрэхи оломиллион арад зоние бэедээ татажа байһан коммунизмын үзэл бодолой түгэс хүсэн иимэ бшуу.

Нүхэдүүд! Социализм бүрин түгэс илахаһаа гадна, эсэслэн илаа, манай Эхэ орон хүгжэлтынгөө шэнэ шатада—коммунистическэ общество үргэн далайсатайгаар байгуулха шатада ороо гэжэ партиин XXI съезд соносхоо. Съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор манай хүгжэлтын шэнэ шатадахи партиин, арадай гол зорилгонууд тодорхойлогдоо, коммунизм байгуулха асари ехэ түсэб зохёон табигдаа. Мүнөө совет хүнүүдэй бүхы һанал бодол, хүсэл эрмэлзэлгэ манай урагшаа дабшалтые түргэдхэхэ, арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй. Мүнөө жэл манай ороной ажалшад илангаяа ехэ баяр баясхалантайгаар Октябриин агууехэ һайндэрые угтажа байна гэжэ ехэ ханангяар хэлэхэ хэрэгтэй.

Һаяхан хүдэлмэреэ дүүргэһэн СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ ажахын байгуулалтын талаар мүнөө жэлэй даб дээрэхи дүнгүүд согсологдоһон, мүн уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар манай амжалтанууд тэмдэглэгдэһэн байна. Сесси дээрэ үгэ хэлэһэн бүхы республикануудай депутадууд долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө манай ороной ажалшадай ябуулһан тэмсэлэй дүнгүүд тухай хэлээ, бүхы республикануудта ажал хэрэг һайнаар ябана; ажабайдал бүри һайн, зол жаргалтай боложо байна гэжэ тэдэнэр хөөрэжэ үгөө. Техническэ дэбжэлтэ тухай партиин XXI съездын, КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна, арадай ажахыда, шэнэ техникэ, ажалай бүтээсые таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлхэ гол шухала үндэһэ һуури—үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулга, автомат зэбсэгүүдые хэрэглэлгэ түргөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна гэжэ депутадууд хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси 1960 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб баталан абаа. Долоон жэлэй түсэбэй хоёрдохи жэлдэ хараалагдаһанда орходоо промышленна продукциин ургалта нилээдгүй ехэ болохо гэжэ тэрэ түсэб хараална. Иигэжэ ажабайдал һайн хубилалта оруулна.

Промышленность болон барилгые эрхилхэ хэрэг шэнэдхэн хубилгаһанай һайн аша үрэ советскэ индустриин шэнэ туйлалтануудта бидэнэр харанабди. Экономическа бүхы үрэ дүнгүүдээр социалистическэ үйлэдбэреэ эли бодо түргэнөөр ябуулжа байнабди гэжэ совнархозуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл арсашагүйгөөр гэршэлнэ. Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилхэ хэрэг һайжаруулха талаар гол шухала хэмжээнүүдые зохёожо бэелүүлһэн партиин Центральна Комитедэй холын хараа бодол энээн дээрэһээ харагдана. Тиихэдэ үйлэдбэрие эрхилхэ хэрэг шэнэдхэн һайжаруулгада эсэргүүсэһэн партида харша бүлэгэй бодолгүй, ажабайдалһаа таһаранги байһан тухайнь, тиигээд саг соогоо элишэлүүлэгдэжэ, бута сохигдоогүй һаа, манай арадай ажахыда ямар ехэ хохидол ушаруулха байһан тухайнь үшөө дахин хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө жэл мүн хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтанууд туйлагдаа. Хэдэ хэдэн районуудта ган гасуурай болоошье һаань, шэнэ газар ашаглаһанай урда тээ һайн ургасатай байһан жэлнүүдэйхидэ орходоо ехэ орооһо таряан энэ жэл суглуулагдаа. Орон доторнай бүхыдөө ноябриин 1-нэй мэдээгээр 1949—1953 онуудта дунда зэргээр бэлэдхэгдэһэнһээ 825 миллион пүүдээр ехэ орооһо таряан худалдан абтагдаа, бэлэдхэгдээ. Хүдөө ажахын ургамалнуудай мүнөө жэлэй ургаса ороной бүхы эрилтэнүүдые бүрин хангана.

1959 ондо хүдөө ажахыдахи һайн юумэн гэхэдэ, ниитын мал ажал бүри хурдан түргэнөөр хүгжөө. Мал ажалые дэбжээхэ хэрэгтэ бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэһэн, нэн түрүүн кукурузын силосые бүри ехээр дараһан ябадал шухала үүргэ дүүргээ.

Октябриин 42 жэлэй ойдо Советскэ Союзай бүхы арадуудай аха дүү бүлэдэ ородог манай хүдөө тосхонуудай ажалшад ехэ амжалтатайгаар ерэбэ. Алдарта Украинын республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд орооһо таряа, мяха, һү болон бусад продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн, мүн гүрэндэ орооһо таряа түсэбһөө галуур худалдаха уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа партиин Центральна Комитедтэ, Союзна правительстводо мэдээсэжэ, агууехэ һайндэрэй урда тээ бидэ бүгэдые баярлуулба. Таджигай, Узбегэй, Киргизиин, Туркмениин, Азербайджанай республикануудай колхозингууд хлопогой һайн ургаса ургуулаа. Казахстанай совхоз болон колхозуудай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ газар дээрэ орооһо таряа ургуулжа, мал ажалаа дэбжээжэ, бага бэшэ амжалтануудые туйлаа. Тэрэшэлэн Грузиин, Армениин, Молдавиин сад, сай болон үрэ жэмэс ургуулдаг ажалшад, Белоруссиин, Латвиин, Литвагай, Эстониин малшад болон лён ургуулагшад энэ жэлдэ һайнаар ажаллаа.

Уралай, Башкириин, Татарай, Кубаниин, мүн Сибириин, Поволжиин хэдэ хэдэн областьнуудай, Российска Федерациин бусад районуудай ажалшад орооһо таряа, мал ажалай ашаг шэмэ, овощь, үрэ жэмэс гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ. Рязаниин областиин малшадай һайн һайхан үүсхэл бүгэдэндэ мэдээжэ. Тэдэнэр гүрэндэ мяха худалдаха хоёр жэлэй түсэб дүүргээд, энэ жэлэй эсэс болотор үшөө гурбадахи жэлэй түсэб дүүргэхэ гэжэ уялга абанхай. Нэгэ жэлэй туршада гурбан жэлэй түсэб дүүргэхэ, тиихэ зуураа малайнгаа тоо толгойе олошоруулха гээшэ ехээр һайшаагдаха ёһотой шэн габьяата ажал мүн.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1959 оной ноябриин 7-до Москвада, Улаан талмай дээрэ ажалшадай түлөөлэгшэдэй демонстраци боложо байна. ТАСС-эй фотохронико.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 42 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Нүхэр А. Б. АРИСТОВАЙ элидхэлэй түгэсхэл

Эдэ бүгэдэ хадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй сентябрийн Пленумэй (1953 он), мүн парти, правительствын бусад шиидхэбэринүүдэй туйлай ехэ удхашанартай байһые, һүүлэй жэлнүүдэй туршада бэелүүлэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудай, илангаяа шэнэ газар эдлэхэ болон мал ажалые дэбжээхэ талаар хэмжээнүүдэй ашатай туһатай байһание элитээр харуулжа үгэнэ. Энэ хэрэгтэ манай бүхы арадай үмэнэһөө мэдэрэгдэһэн Н. С. Хрущевой онсо ехэ үүргэ дүүргэһэниие тэмдэглэнгүй гаража болохогүй.

Манай хүдөө ажахын ехэ амжалтануудые совет хүн бүхэн өөрынгөө үдэр бүриин ажабайдалда хаража байдаг. Гэбэшье хүдөө ажахын продуктнуудые ехэ болгохын тула, гээгдэжэ байһан колхоз болон совхозуудые түрүү зэргэдэ гаргахын тула үшөөл ехэ юумэ хэхэ ёһотойбди. Мүнөө хүдөө тосхонуудай партийна организацинууд, ажалшад хүдөө ажахые саашань хүгжөөхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ ашагтайгаар бэлэдхэжэ байна.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ совет арадай материальна энхэ байдалые һайжаруулгада мүн лэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Һүүлэй үедэ арадай хэрэглэлэй эд бараа бүри ехээр гаргаха талаар хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Ажалшадай культурна ажаһуудалай хэрэгсэлдэ, социальна хангалгада зорюулагдаһан гүрэнэй гаргаша горьтойхоноор ехэ болоо. Хүдэлмэришэдэй, таряашадай болон алба хаагшадай олзо доход жэлһээ жэлдэ ехэ боложо байна.

Манай орон дотор илангаяа һүүлэй жэлнүүдэй туршада эдеэ хоолой шухала зүйлнүүд бүри ехээр хэрэглэгдэдэг болоо. 1952 онтой сасуулхада гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаагаар мяха, мяханай зүйлнүүдые худалдалга гурба дахин, һү, һүнэй зүйлнүүдые —4-һөө дээшэ дахин, өөхэнэй тоһо—2,5 шахуу дахин, сахар—2 дахин ехэ болоо. Нүхэдүүд, энэ хадаа совет бүлэ бүхэнэй стол дээрэ элдэб янзын эдеэ хоолой элбэг дэлбэг боложо байһан тухай хэлэнэ.

Ойрын жэлнүүдтэ бүрин хангагданги байхын тула арадай хэрэглэлэй эд бараа бүри ехээр гаргаха хэрэгтэй гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Энэ зорилгодо парти, правительствомнай ехэ анхаралаа хандуулна.

Манайда гэр байра бариха талааршье ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Мүнөө жэл городууд болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудта 80 миллион дүрбэлжэн метрһээ дээшэ талмайтай байрын гэрнүүд баригдаха юм. СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси 101 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра бариха гэһэн 1960 оной түсэб баталан абаа. Энээнэй ашаар бүри олон ажалшадые гэр байраар хангаха арга боломжо олгогдохо байна.

Октябрийн революциин 42-дохи жэлэй ойдо манай арад соёл культураяа хүгжөөхэ талаар шэнэ амжалтануудые туйлаа. Арадай гэгээрэлэй системые шэнэдхэн хубилгаха тухай парти, правительствын шиидхэбэринүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Ажабайдалтай, үйлэдбэритэй һургуулинуудай, һуралсалай бүхы заведенинүүдэй, мүн научна шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай холбоо барисаа бэхижүүлхэ хэрэг мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгын шанар һайжаруулха, наука болон техникые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ашагтайгаар нүлөөлнэ, ургажа ябаһан үетэниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ һайн эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулна.

Арадай гэгээрэлээр, научно-техническэ туйлалтануудаараа манай орон бүгэдын мэдэрһэнэй ёһоор дэлхэй дээрэ түрүү зэргэдэ гаранхай. Совет эрдэмтэд, инженернүүд, конструкторнууд болон хүдэлмэришэдэй зохёон байгуулхы эрдэм бэлигэй, шэн габьяата ажалай ашаар Советскэ Союз Замбуулин дэлхэй шэнжэлхэ хэрэгтэ бусад оронуудһаа түрүүлжэ ябаһанайнь түлөө омогорхонгүй байжа болохогүй. Газарые тойрон ниидэхэ хэмэл одонуудые, замбуулин соогуур дабшаха ракетэнүүдые, түрүүшын «һарашадые» бидэнэр эгээн түрүүлэн табяабди.

Манай социалистическэ гүрэн наукын хүгжэлтые бүхы арадай аша туһада шэглүүлнэ. Наука хүнүүдэй ажалые хүнгэдхэхэ, газар дээрэхи ажабайдалые гоёон шэмэглэхэ, обществын аша туһада байгаалиин бүхы баялигуудые, мүн хүсэнүүдые бүрин ашаглаха ябадалда туһалха ёһотой гэжэ бидэнэр хүсэнэбди. Тиимэ дээрэһээ совет эрдэмтэд агууехэ уялгаяа мэдэрэн хүдэлдэг, тэдэнэй ажал үндэрөөр сэгнэгдэдэг, тэдэнэр манай арадай анхарал болон инаг дураар хүреэлэгдэнхэй.

Нүхэдүүд! Коммунизмын замаар совет арадай урагшаа дабшаха бүри общественнэ үйлэдбэридэ оломиллион ажалшадай хабаадаха ябадал бүри эдэбхитэй, мэдэрэлтэй боложо байна, социалистическэ демократи һалбаран хүгжэнэ. Ажалай эдэбхи үүсхэлэй шэнэ ургалта тухай, коммунизмын хэрэгтэ хүдэлмэришэн ангиин, колхозниугуудай, интеллигенциин бэеэ үгэнги байһан тухай социалистическэ мүрысөөнэй үргэн дэлисэ, коммунистическэ ажалай бригадануудые байгуулга, бүд нэхэгшэ Валентина Гагановагай болон үйлэдбэриин бусад новаторнуудай патриотическа элитэ баатаршалганууд, мал ажалаа түргөөр дэбжээхэ талаар Рязаниин хүдөө тосхонуудай ажалшадай алдарта үүсхэл хэлэжэ үгэнэ.

Манай орон дотор шэнэ обществые байгуулха хэрэгтэ олониитын бүхы организацинуудай, илангаяа комсомолой, профсоюзуудай үүргэ хэлбэришэгүйгөөр ургажа байна, гүрэниие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ үргэн арад олониитэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадана. Шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ тухай, үйлэдбэреэ хүгжөөхэ, алмалта, арьбалалта хэхэ тухай оролдожо байһан Соведэй депутат гү, али үйлэдбэриин зүблөөндэ хабаадагша гү, али социалистическэ байдалай гуримые сахихын түлөө тэмсэжэ байһан дружинник — эдэ бүгэдэ хадаа оронойнгоо бодото эзэн байһан өөрынгөө үүргые совет хүнэй дүүргэжэ байһан тухай гэршэлнэ.

Совет орон дотор коммунизм байгуулга хүн бүхэнэй үдэр бүриин бодото хэрэг болонхой. Иимэ эрхэ байдалда коммунистическэ ушар ёһо мэдэхэ хэмжээгээ дээшэлүүлхэ тухай, манай хүнүүдые ушар ёһо гүнзэгыгөөр мэдэхэ үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ тухай оролдохо ябадал гол шухала зорилго болоно. Энэ хэрэг хадаа соёл сурталай бүхы хүдэлмэриие ажабайдалтай бүри нягтаар холбохые, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха үзэл бодолоор ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ литературын, искусствын, соёл культурын бүхы эмхи зургаануудай үүргэ дээшэлүүлхээр бидэниие уялгана.

Манай ороной агууехэ амжалтануудые туйлаһан тухай совет хүнүүд мэдэжэ, тэрэнэйнгээ түлөө тон зүб омогорхоно. Теэд даруу зантай байха, амжалтаараа һанаагаа амархагүй, хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые эрид шууд элирүүлжэ, тэдэниие саг доронь усадхаха гэжэ парти урдынхидаал мэтэ бидэниие һургана. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, манай бүхы кадрнууд ямаршье һалбарида хүдэлхэдөө, эрдэм бэлигээ, теоретическэ хэмжээгээ хододоо дээшэлүүлжэ байхые, ажалшадай эрилтэнүүдтэ һонороор, анхаралтайгаар хандахые, тэдэнэй этигэл найдабариие үндэрөөр сэгнэжэ, харюулжа байхые парти эринэ. Бидэнэр парти арад хоёрой нэгэдэлые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлжэ байха ёһотойбди. Энэ хадаа манай бүхы илалтануудай эшэ үндэһэн мүн гээшэ.

Арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай ленинскэ үзэл сурталай илалта

Нүхэдүүд! Дэлхэйн бүхы хүгжэлтэдэ нимэ угаа ехэ нүлөө үзүүлһэн Октябриин революци шэнги тиимэ ондоо ушарые хүн түрэлтэн үзөөгүй юм. Эрхэ сүлөөгэй, бата бэхи эб найрамдалай түлөө, социализмын түлөө тэмсэлдэнь бүхы оронуудай арадуудта зүб зам энэ революци анха түрүүн табижа үгөө. Дэлхэйн социализмын системэдэ ородог оронуудай ажалшадай маанадтай хамта коммунизмын замаар дабшажа ябаһандань бидэнэр золтой баяртай байнабди. Европын, Азиин бүхы социалистическэ оронуудта шэнэ ажабайдал амжалтатайгаар зохёогдожо байна. Агууехэ Октябриин 42 жэлэй ойн үдэрөөр дашарамдуулан совет арад социалистическэ оронуудай аха дүү арадуудта халуун амаршалга хүргэнэ, һайниие хүсэнэ.

Советскэ Союз, социалистическэ бусад оронууд ульгэр жэшээ харуулан, бүхы дэлхэйн ажалшадай зүгһөө жэл ерэхэ тудам улам ехээр талархагдадаг боложо байна. Нүхэдүүд, өөһэдынгөө үеынхидэй зол жаргалай түлөө бүхы арадуудай баяртайгаар юрөөл табиха, Агуехэ Октябриин социалистическэ революциие эхилэн үүсхэгшэдэй—Ленинэй, большевигүүдэй нэрые, шэнэ ажабайдал зохёон байгуулагшадай, хүндэ хүшэр тэмсэл хэжэ, сусаршагүйгөөр ажаллажа, коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгые хамгаалагшадай бултанайнь нэрые баясхалантайгаар һанан дурдаха үе саг болохо гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Нүхэдүүд! Арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай үзэл сурталай туг доро совет гүрэн урган мандаа. Империалистическэ дайн байлдаае эрид шууд буруушааха, бүхы арадуудта үнэн зүб, удаан сагай эб найрамдал дурадхаха гээшэ нангин уялгамнай гэжэ хүдэлмэришэн-таряашанай түрүүшын правительство тоолоһон байна. Эблэрэлгэ тухай 1917 оной ноябрийн 8-да Соведүүдэй Бүхэроссийска Хоёрдохи съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, Ленин нигэжэ хэлээ һэн: «Эб найрамдал тухай асуудал мүнөө үе сагай тон хурса асуудал, бэрхэтэй хэсүү асуудал мүн болоно».

Советскэ Союзай, социалистическэ бусад оронуудай, тэрэшэлэн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй оролдолгын ашаар уласхоорондын оршон байдал һүүлэй үедэ элитээр һайжараа. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал саашадань бэхижүүлхэдэ таарамжатай эрхэ байдалда Октябриин агууехэ һайндэрые ажалшад угтажа байна.

Һүүлэй үедэ эб найрамдалда ашатай туһатай хубилалтануудай болоһоной гол шалтагаан юуб гэхэдэ, Советскэ Союзай, социалистическэ бүхы оронуудай хүсэ шадал, уласхоорондын нүлөөн ургаһан байна. Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ шэнэ оршон байдал тогтоо. Октябриин үзэл сурталай нүлөөгөөр миллиард үлүүтэй хүн зонтой Европын болон Азиин хэдэн оронуудта социализм илаад, бэхижэжэ байна. Пролетарска интернационализмын, арадуудай тэгшэ эрхын, тэдэнэй хани барисаанай болон аха дүү ёһоной харилсан туһалалсалгын гол ёһонуудые Октябриин революци соносхоһон байгаа. Эдэнь социалистическэ оронуудай агууехэ хани нэгэдэлэй бата бэхи үндэһэ һуури боложо үгэнэ. Асари ехэ арга боломжотой, мүн эб найрамдалай политикые шууд сэхээр бэелүүлдэг дэлхэйн социалистическэ системын бии байһан ушар эзэрхэг түримхэй болон дайнай хүсэнүүдтэ түгэлдэр һаад хаалта боложо үгэнэ. Социализмын хүсэнүүдэй ургалта—эб найрамдалай хүсэнүүдэй ургалта мүн гэжэ капиталистическэ оронуудай хүнүүд мүнөө улам бүри олоороо мэдэдэг боложо байна.

Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй шэнэ илалтануудһаа уламжалан, империализмын колониальна дарлалтын гуримай һүүлшын түшэг тулгууринууд һандаран-унажа байна. Национальна бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэй байдалай замда ороһон оронуудай хүгжэлтые удааруулхын тулада империалистнууд али бүхы арга хэрэглэнэ. Зүгөөр империалистнуудай эдэ бүхы аашануудые гаргабашье, эрхэ сүлөөгэй болон национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байһан арадууд лаб илалта туйлахал. Тэдэнэр иимэ эрхэтэй, мүн үнэн зүб юумэ хэнэ!

Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ленинскэ гол ёһые манай парти, правительство гадаадынгаа политикада шууд сэхээр хүтэлбэри болгодог юм. Үнэндөөшье, яаралтайгаар зэбсэгжэхые, бусадай газар булимтархые, ондоо оронуудые мэдэлдээ абахые хүсэдэг мүлжэгшэ ангинуудые усадхаһан гүрэн дай хэхые хүсэжэ шадаха гээшэ аал? Ажалшадай хэтэ үеын хүсэл эрмэлзэлгые бэелүүлжэ, өөрынгөө ороной бүхы материальна болон оюун бодолой үнэтэ баялигуудай эзэниинь болоһон арадта дайн байлдаан хэрэгтэй гээшэ аал? «Россиин хүдэлмэришэд болон таряашад эб найрамдалай аша туһые юунһээшье ехээр сэгнэдэг юм» гэжэ Владимир Ильич хэлээ һэн.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикые Владимир Ильич Ленин гүнзэгыгөөр үндэһэлэн баримталһан байгаа. Элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй дунда Совет орон оршон байха, бүхы арадуудай аша туһые харан, тэдэнтэй эбтэйгээр ажаһууха, хүршэ ёһоной һайн харилсаатай байха, гүрэнэй, экономическа болон соёл культурын холбоо барисаа хододоо үргэдхэжэ байха ушартай болоно гэжэ тэрэ хэлэһэн юм. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай ленинскэ политика манай партиин шиидхэбэринүүд дотор, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлнүүд болон үгэнүүд дотор саашадаа үндэһэлэн баримталагдаһан, дэлбэлэн хүгжөөгдэһэн байна.

Советскэ правительствые толгойлогшын Америкын Холбоото Штадуудта ошожо ерэһые эб найрамдалай болон хани барисаанай агууехэ аяншалга гэжэ арадууд нэрлэһэн байха юм. Энэ түүхэтэ аяншалгын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа манай бүхы совет арад угаа ехээр баясана. Нүхэр Н. С. Хрущевой США-да аяншалга дэлхэйн бүхы олониитын анхаралые татаһан, уласхоорондын угаа ехэ ушар болоһон байна. Энэнь ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, тус аяншалга эб найрамдал тухай, бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяан тухай асуудалтай холбоотой байгаа бшуу. Манай арад Советскэ правительствые толгойлогшоор дамжуулан Америкын арадтай хани барисаатай байхые үнэн зүрхэнһөө хүсэжэ байһанаа элирхэйлэн харуулаа. Энээндэ Америкын арадай диилэнхи олонхинь талархалай мэдэрэлтэйгээр хандаһан байна. «Хүйтэн дайнһаа» тэдэнэрэй хашарһаниинь, энэнэй ехэ муу хойшолонтойе ойлгодог боложо эхилһэниинь элиржэ үгэнэ.

Нүхэр Н. С. Хрущев Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн XIV сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай Советскэ правительствын зүгһөө дурадхалнуудые оруулаа һэн. Энэнь эб найрамдалай тон ехэ энэрхы ёһоной, тодорхой программа байһан туладаа бүхы арадуудай ухаан бодолые, сэдьхэл зүрхые татан буляадаг байна. Уласхоорондын шанга хиналта тогтоон, буу зэбсэг бүхы дээрэнь хуряаха программа бэелүүлхэ ябадал советскэ дурадхалнууд дотор хараалагданхай гэжэ мэдээжэ.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал мүнөө үедэ хүн түрэлтэнэй үмэнэ табигдажа байһан эгээн гол шухала асуудал мүн болоно. Эгээл иимэһээ буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай ООН-до дурадхагдаһан советскэ программа эб найрамдалда дуратай арадуудай зүгһөө ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтагдан, хүн түрэлтэндэ ехэ найдабари түрүүлһэн байна. Энэ тон тодо программа бата бэхи эб найрамдал хангаха бодото зам болоно гэжэ олон миллион хүнүүд ойлгожо абаа. Үнэн зүб һанал бодол һаяар гү, али байн байн илажа, хүн түрэлтэн буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха замда орохо гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди.

Н. С. Хрущевой Америкын Холбоото Штадуудта ошоһон түүхэтэ аяншалга хадаа олониитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые коммунистнуудай, совет хүнүүдэй яажа бодотоор бэелүүлдэг байһанай эрхим һайн ульгэр жэшээ бидэндэ бололсожо үгэнэ.

Өөрынгөө Эхэ орондо, өөрынгөө арадта ехэ дуратайгаар, тэдэнэй түлөө угаа ехэ омогорхолтойгоор. нэрэ түрэеэ мэдэрэнгеэр Никита Сергеевич американецуудай үмэнэ үгэ хэлэдэг байгаа! Энээн тухайнь совет хүнүүд угаа ехэ баяр баясхалантайгаар дурдадаг байна. Эб найрамдалай түлөө угаа ехэ обтой бахатайгаар үгэ хэлэжэ, коммунистическэ үзэл бодолые эрид шууд хамгаалжа, тэрэ хэдэн олон миллион жиирэй американецуудта угаа ехээр һонирхогдоһон, муу һанаатайшуулыешье, социализмын дайсадыешье өөртэнь хүндэтэйгөөр хандан, хэлэһэн үгэнүүдыень шагнахыень баадхаһан байна. Советскэ правительствые толгойлогшо США-да үгэнүүдые хэлэхэдээ, олон миллион совет хүнүүдэй һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлгые, тэдэнэй угаа ехэ, шууд сэхэ дура зоригые, арадуудай хоорондын эб найрамдал болон хани барисаае хангаха гэһэн тэдэнэй үнэн сэхэ эрмэлзэлгые элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

Энэ аяншалгаһаа уламжалан, Америка дотор манай олон шэнэ ханинар бии болоо. Советскэ правительствые толгойлогшын үгэ хэлэхэдэ манай орон тухай үнэн зүб юумые тэдэнэр анха түрүүнээ дуулаһан байна бшуу. Энэ аяншалгын эсэстэ эб найрамдалда дуратай арадуудай хүсэн нилээд ехээр бэхижээ, эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлшэдэй олон миллион тоото армиин зэргэдэ шэнэ түгэлдэр хүсэнүүд нэмэжэ ороо. Шэнэ дайн байлдаае зайсуулжа болохо гэжэ бүхы арадууд бүри ехээр этигэн найдадаг болоо. Энэ этигэл найдабариень залируулха гээшэ тиимэ бэлэн бэшэ. Мүнөө саг хубилаа. Эб найрамдал хангаха һайн һайхан үзэл бодол үнэн сэхэ хүн бүхэндэ ү... ехэ үнэтэй, энэ үзэл бодол заабол илан мандахал!

Эгээл иимэһээ Советскэ правительствода, арадай хоорондын эб найрамдалай түлөө сусаршагүй тэмсэлшэ — Никита Сергеевич Хрущевто баясхалан хүргэһэн хани халуун олон үгэнүүдые бүхы совет арад, бусад оронуудай ажалшад, бүхы түрүү хү... үнэн зүрхэнһөө хэлэдэг байна.

Бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэл у... удаан саг соо хэгдэхэ болоно. «Хүйтэн дайнай» б... хойшолонгуудые усадхахын тулада бага бэшэ хү... лэл оролдолго гаргаха, нилээд ехэ сагаа зорю... хэрэгтэй болоно. Уласхоорондын шахардуу ш... байдал саашадань һуларуулгада һаад ушаруу... тулада Баруун оронуудтахи хархис хүсэнүүд һ... үедэ бүри эдэбхитэйгээр ябуулга хэнэ. Гэбэ... «хүйтэн дайнай» тала барижа нанхаруудтагша... дэлхэйн арадууд мэхэлүүлхэгүй гэжэ бидэнэр ... данабди. Дэлхэйн арадууд хархис этэгээдү... аашануудта тон ехэ һэрэмжэтэйгээр хандаха, ... дайнай түймэр табихые ямаршье бодолгүйгөөр ... дэг тиимэ тэнэгүүдэй амыень саг соонь татахаар ... лэн байха ёһотой. Тиимэһээ дайнай аюулай му... дээрээ үшөө бии байхада, манай арадай ам... ажалые сахин хамгаалжа байһан советскэ Зэб... Хүсэнүүдые улам нарижуулан һайжаруулха т... саашадаа оролдолго гаргаха гээшэ өөһэдымнай ... га гэжэ Коммунистическэ парти, Правительство ... лоно.

«Советскэ Союзай уласхоорондын байдал, га... дын политика тухай» СССР-эй Верховно Сов... Гурбадахи Сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой ... элидхэл эб найрамдалай хэрэгэй түлөө совет ар... хэдэг тэмсэлэй түүхэдэ элитэ һуури эзэлхэ м... үеын тон шухала политическэ документ мүн бо...

Энэ элидхэл дотор уласхоорондын байдалда гүнзэгы шэнжэлэл хэгдээ, Советскэ Союзай хүндын улам ургажа байһаниинь харуулагдаа, найрамдалда дуратай политика шууд сэхээр ...лүүлгын, мүн олониитын ондо ондоо байгуула... гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ... ленинскэ үзэл сурталые шадамараар хэрэгл... болон хүгжөөлгын дүнгүүд үнэмшэмөөр та... рилагдаа. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон ... ха, мүнөөнэй эрхэ байдалда тэрэниие бодотоо... лүүлхэ элдэб арганууд тухай асуудалнуудые ... дань шэнжэлэн бэлэдхэхэ гээшэ эб найрамда... шалан хамгаалха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһатай ... на.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдалай һ... жа байһанһаа уламжалуулан, иимэ шанга бай... сүм усадхаха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамда... жүүлхэ хараа шэглэл шууд сэхээр баримталха ... өөһэдымнай уялга гэжэ манай парти, правител... тоолоно. Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо ү... лэн баримталагдаһан, СССР-эй Верховно Со... сессиин нэгэн һаналтайгаар һайшааһан энэ ... шэглэлые бүхы совет хүнүүд, эб найрамдалда ... тай бүхы арадууд һайшаан дэмжэнэ. Дэлхэйн ... хи оронуудһаа абтаһан тон олон һанамжану... хаража үзэхэдэ, тус элидхэл, бүхы оронуудай ... ментнуудта СССР-эй Верховно Соведэй Х... Советскэ Союзай арадуудай эб найрамдал ... байһаниие шэнээр гэршэлэн харуулна гэжэ ... дууд болон правительствонууд тоолоно. СС... Верховно Соведэй сесси хадаа эб на... дал хангаха, шахардуу байдал зайсуулха шэ... гээр уласхоорондын харилсаануудта боложо ... хубилалтада, оронуудай хоорондо амгалан ... ёһоной харилсаа хүгжөөхэ хэрэгтэ Советскэ С... оруулһан шэнэ шухала туһа нэмэри болоно.

* * *

Нүхэдүүд! Социалистическэ революциин ... бата хүсэн юуб гэхэдэ. Советскэ Союзай, ара... мократиин оронуудай түүхэтэ дүй дүршэлэй ха... һанай ёһоор, энэ революци хүн түрэлтэнэй үе... дэн олон зуун жэлэй туршада сугларан бии ... эгээн хэсүү бэрхэтэй, эгээн шухала асуудал... амжалтатайгаар шиидхэнэ.

Хэдэн олон зуун жэлэй туршада ажалшад ду... та, мүлжэлтэ доро һуудаг байгаа. Октябриин ... люци энэ тааруугүй ушарые түүхэдэ анха тү... зайсуулаа, хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалда ү... дэг олониитын байгуулалтые һандарган ус... Тиин хүнүүдэй хоорондо шэнэ харилсаану... хэрэй ёһоор харилсан ажаллалгын, харилсан ... лалсалгын харилсаанууд тогтоогдоһон байгаа.

Мүлжэгшэдэй эзэрхэжэ байха үедэ, хэдэн ... жэлэй туршада общество нимэ гуримтай байга... бэл эгээн хүсэтэй, хүгжэнги нацануудынь гэ... нацануудые болон арад зониие мүлжэдэг, тоно... мэдэдэг байһан юм. Октябриин революци ним... тааруугүй ушарые манай орон дотор эсэсл... суулжа, арадуудай хоорондын үнэхөөрөөл тэг... хэтэй, аха дүү ёһоной харилсаануудые то... байгаа.

Ехэ һандарал хохидол ушаруулдаг, эзэрхэг ... хэй дайн байлдаанууд олон зуун жэлэй турша... түрэлтэндэ угаа хүндэ хүшэр хохидол ушар... байһан юм. Империализмын үедэ дайн байлд... даа дунда зуун жэлнүүдэй үедэ хара үхэл гэ... лэгдэдэг байһан тахал үбшэнһөө аюултай ... байна. Энэ эгээн ехэ аюултай хоротой ... эсэргүү тэмсэлэй тугые Октябриин революци ... бүхы оронуудай арадуудай хоорондын эб най... лай болон хани барисаанай гэрэлтэмэ зам, ... вын ажабайдалһаа дайн байлдаанай хэтэдэ... лэн зайсуулагдаһан общественнэ байгуулалт... мунизмые байгуулха зам хүн түрэлтэндэ заа...

Октябриин революци хүсэ шадалай болон ү... угаа ехэ эшэ үндэһэ нээжэ үгэһэн экономич... нэ системэ байгуулаа. Тиигэжэ манай су... арадта урдань экономическа талаараа гээгдэ... дулдыданги байһан ороноо имагтал нэгэ үе... һан соо дэлхэйн хүсэн түгэлдэр гүрэн болго... олгоо. Энээниие бултадаа мэдэрдэг байна.

Октябриин социалистическэ революциин ... һүр хүсэниинь имэ байнал даа.

Агуехэ Октябриин социалистическэ революц... жэлэй ой мандаха болтогой!

Октябриин туг доро коммунизмын илалт... совет арадые найдамтайгаар хүтэлжэ ябаһа... алдарта Коммунистическэ парти мандаха б...

Коммунизм байгуулагша, бүхы дэлхэй д... найрамдалай түлөө сусаршагүй тэмсэлшэ – совет арадта алдар соло!

Нүхэр А. Б. Аристовай элидхэл хэлэжэ б... нэгэтэ бэшэ шанга альга ташалганууд боло...

Соведүүдэй-талмай дээрэ.

Л. Мантаевай, Л. Хайдуровай фото.

Агуухэ Октябриин һайндэрэй баяр

1959 оной ноябриин 7-до Улан-Удэ городто болоһон ажалшадай демонстраци. **Зураг дээрэ:** Железнодорожно, Октябрьска районуудай колоннонууд.

А. Мантаевай фото.

Москвада болоһон баярай суглаан

Гэгээн гэрэлтэ, баяр баясхаланта һайндэрэй—Агуухэ Октябриин 42 жэлэй ойн урда үдэр хэдэн олон мянган москвагайхид В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна стадионой спортын ордон соо суглараа. Ажалшадай депутадуудай Московско Совет, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин городской комитет нуухэтэ ойдо зорюулагдаһан баярай заседани ноябриин 6-да эндэ үнгэргөө.

Сугларагшадай дунда дипломатическа түлөөлэлэй гэшүүд, гадаадын оронуудһаа ерэһэн олон делегацинууд байлсаа.

Нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский гэгшэдэй президиумэй столой саагуур гэжэ һуухадань спортын зал соо нэрьемэ альга ташалган болоо.

Ажалшадай депутадуудай Московско городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников баярай заседани нээгээ. СССР-эй гүрэнэй гимнын аялган зэдэлһэн байна.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 42 жэлэй ой тухай элидхэл хэхын тулада нүхэр А. Б. Аристовта үгэ үгтэнэ.

Улан-Удэдэ болоһон баярай суглаан

Бүхы совет арадтаяа хамта манай республикын ажалшад Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 42 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Ленинэй орденто Бурядай оперо, баледэй театр соо Октябриин революциин 42 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан болобо. Энээндэ городой промышленна предприятинуудай түрүү хүнүүд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд хабаадаба.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүдые баярай суглаанай хүндэлэлэй Президиумдэ һунгаха тухай дурадхал суглаанда хабаадагшад альга ташалгаар угтаба.

Октябриин революциин 42 жэлэй ой тухай элидхэл КПСС-эй Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр П. Е. Ножкин хэлээ.

Алдарта Коммунистическэ партиин ударидалга доро ябажа совет арадай туйлаһан гайхамшагта амжалта тухай, манай ороной наука болон техникын бүхы дэлхэйн удхашанартай амжалта тухай, долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ амжаһан туйлалта тухай элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Мүн энээнтэй хамта Бурят ороной ажалшадай долоон жэлэй түрүүшын, 1959 ондо туйлаһан ехэ амжалта тухай, бэелүүлэгдэхэ үшөө ехэ зорилгонууд тухай элидхэлшэ хэлэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр ехэ концерт болоо.

Улаан талмай дээрэ парад, ажалшадай демонстраци болобо

Ажабайдалайнгаа бүхы һалбаринуудта туйлаһан амжалтануудаа баясан, совет хүнүүд Агуухэ Октябриин 42 жэлэй ойн һайндэрые угтаа. Городууд болон тосхонууд, шоон жэлэй шэнэ барилганууд улаан туг, лозунгнуудаар гоёон шэмэглэгдээ. Дуу, хүгжэмэй аялгад, баяр баясхалан мэдүүлһэн дуунууд нэгэн доро зэдэлээ. Энээ бидэнние илалтаһаа илалта руу хүтэлэн ябадаг Коммунистическэ партиин гимн, сүлөөтэ ажабайдал, зол жаргалай, гэгээн гэрэлтэ ирээдүйн—гэрэл туяагайнь сасаран байһан коммунизмын гимн мүн.

Манай Эхэ оронай нииислэл Москва энээн лэ гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй, согтой хүхюутэй байба.

Улаан талмай гоё һайхан, һүр жабхалантай. Совет гүрэнние байгуулагша Владимир Ильич Ленинэй портрет, Октябрьда зорюулан КПСС-эй ЦК-гэй гаргаһан уряанууд, олон тоото тугууд ГУМ-эй шангай һөөр талада харагдана. Социалистическэ Эсэгэ оронойнмнай арадуудай хэтэ үеын хани барисаанай һүлдэ тэмдэг бологшо СССР-эй гербэ, союзна республикануудай тугууд эртэ урдын Кремлиин хананууд толотоһон яларна.

Талмайн ута руу сэрэгүүд жэрылдэн жагсанхай байна. КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүд, СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, үйлэдбэридэ гайхамшагта юумэ үүсхэгшэд, солото колхозшонгууд, эрдэмтэд, литература, искусствын ажал-ябуулагшад, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшад шэнэт шулуун трибунанууд дээрэ гараа.

Ажалшадай хэдэн олон зуун түлөөлэгшэд ГУМ-эй байшанай дэргэдэ түхеэрэгдэһэн трибунанууд дээрэ зогсожо байба.

Нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин болон Д. С. Полянский гэгшэдэй Мавзолейн центральна трибуна дээрэ гарахада, сугларагшад нэрьемэ альга ташан угтаа.

Сэрэгэй начальнигууд—Советскэ Союзай болон элдэб түрэлэй сэрэгэй маршалнууд Мавзолейн баруун талын хүбида зогсожо байгаа.

Улаан гвардиинхид, 1917 ондо Совет засагай түлөө болоһон байлдаануудта хабаадагшад, гражданска дайнай геройнууд, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнай полконууд тэдэнэй дунда бии.

Кремлиин курантнуудай абяан ханхинан дуулдана. Үглөөнэй арбан час. СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновский нээмэл машинада һуугаад, Спасска башниин үүдээр гаража ерэнэ. Мавзолейн дэргэдэ ерээд ябахадань министрые Советскэ Союзай Маршал К. С. Москаленко угтаа. Москвагай гарнизоной сэрэгүүдэй парадта ябахын тулада жагсаад байһан тухай мэдээсэһэн үгэнүүдынь эли тодоор дуулдана. Министр сэрэгүүдэй урдуур ябажа мэндэшэлээд, һайндэрөөр дашарамдуулан тэдэнние амаршалаа.

Талмайн тэг дунда жагсажа байһан ехэ окрестр наадажа, Глинкын «Алдаршыш» гэһэн дуунай аялган зэдэлнэ. Министр Мавзолейн трибуна дээрэ гараад, үгэ хэлээ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ МАРШАЛ Р. Я. МАЛИНОВСКИИН ҮГЭ

Нүхэд солдадууд, матросууд, сержантнууд болон старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Советскэ Союзай ажалшад!

Гадаадын оронуудһаа ерэһэн манай хүндэтэ айлшад!

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин дүшэн хоёр жэлэй ойтой дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын зүгһөө, тэдэнэй даалгабаряар таанадые амаршалаад, баяр хүргэнэб!

Коммунистическэ обществые үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үедэ манай орон Агуухэ Октябриин һайндэрые тэмдэглэжэ байна. КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө Советскэ Союзай арадууд угаа ехэ зоригжолтойгоор тэмсэнэ. Ленинскэ партиие, түрэл Советскэ правительствоя тойрон нягтаар жагсаһан манай оронай ажалшал экономико болон соёл культураяа шэнэ хүсэтэйгөөр дэбжээхын, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые саашадань дээшэлүүлхын тулада ехэ оролдолго гаргана. Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалистическэ мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэржэ байнхай.

Совет хүнүүдэй шэн зоригтойгоор ажаллаһанай, наука болон техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар арадай ажахын бүхы һалбаринууд амжалтатайгаар хүгжэнэ. Мүнөө промышленна үйлэдбэримнай нёдондоной тус үеынхиһөө түргэнөөр хүгжэжэ, түсэбэй даалгабаринуудые горьтойгоор үлүүлнэ.

Манай хүдөө ажахы шууд түргэнөөр дэбжэжэ байһанда бидэнэр омогорхохо ёһоороол омогорхонобди. Социалистическэ обществын баялигай арьбадхагдаха тудам совет хүнэй материальна болон соёл культурын хэрэглэмжэнүүд улам бүри хүсэдөөр хангагдана.

Коммунизмын материально-техническэ база байгуулха, капитализмтай амгалан ёһоор хэжэ байһан экономическа мүрысөөндөө илажа гараха замаар манай Эхэ орон найдамтайгаар дабшажа ябана.

Замбуулин соогуур дабшадаг советскэ хоёрдохи ракетын Һарада хүрэтэр табигдаһан, дэлхэй дээрэхи эгээн түрүүшын «Ленин» гэжэ атомна ледоколой ашаглалгада үгтэһэн, замбуулин соогуур дабшадаг советскэ гурбадахи ракетын табигдажа, түби хоорондын автоматическа станциин Һарые тойрон дабшаһан һүүлэй үеын иимэ ехэ ушарнууд социалистическэ революци манай арадай үмэнэ оюун бодолоо хизаарлашагүйгөөр хүгжөөхэ арга боломжонуудые нээжэ үгөө гэжэ гэршэлэн харуулна. Эдэ гайхамшагта ушарнууд капитализмда орходоо социализмын арсашагүй булюу һайн байһые дахяад гэршэлнэ, Совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи 42 жэлэй турша соо совет арадай асари ехэ амжалта туйлаһые бүхы дэлхэйн зоной үмэнэ харуулаа. Хүдэлмэришэн ангиин болон колхозно таряашадай бата бэхи холбоо барисаанда, манай ороной арадуудай аха дүүгэй хани барисаанда үндэһэлдэг советскэ байгуулалтын түгэлдэр хүсэтэй байһаниинь эдэ бүгэдэнһөө харагдана.

Дэлхэйн социализмын хүсэн түгэлдэр системын улам саашадаа бэхижэжэ байһан оршон байдалда Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 42 жэлэй ой һайндэрлэгдэжэ байна. Олониитын шэнэ байгуулалтын илахын түлөө хамтын тэмсэлэй үедэ социалистическэ оронуудай арадуудай бата бэхи хани барисаан тогтоод, марксизм-ленинизмын хэтэ мүнхэ үзэл сурталда үндэһэлдэг тэдэнэй бата нэгэдэл улам бүхэжөө.

Советскэ Союз дотор социализмын хүсэдөөр, эсэслэн илаһан ушар, коммунизм байгуулгада арадай туйлаһан амжалтанууд, Хитадай Арадай Республикын, Европын болон Азиин бусад социалистическэ оронуудай амжалтанууд хүн түрэлтэнэй бүхы хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ. Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүри социализмын аша туһа тээшэ хубилжал байна.

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство хадаа олониитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ленинскэ политикые шууд сэхээр бэелүүлнэ, бүхы оронуудай хоорондо хани ёһоной харилсаа холбоо хүгжөөн бэхижүүлхын, үгэеэ ойлголсодог болохын түлөө оролдосотойгоор тэмсэнэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые түргэнөөр усадхахын түлөө, Германитай эбэй договор баталхын, Баруун Берлиндэхи эзэмдэлгын гурим болюулхын түлөө, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын, «хүйтэн дай» хүсэдөөр зайсуулхын түлөө Советскэ Союз ехэ оролдолго гаргадаг.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Никита Сергеевич Хрущевой Америкын Холбоото Штадуудта аяншалга — дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангаха хараа зам нээжэ үгэһэн амгалан, хани ёһоной аяншалга — мүнөө үеын тон шухала түүхэтэ ушар болоно.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблей дээрэ нүхэр Хрущев үгэ хэлэхэдээ, буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хураяха тухай Советскэ правительствын зүгһөө дурадхал оруулһан байгаа. Эдэ дурадхалнууд Совет гүрэнэй үнэн зүрхэнһөө эб найрамдал хүсэдэг байһые шэнэ хүсэтэйгөөр харуулан, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй зүгһөө ехээр һайшаагдаһан байна.

Эб найрамдалай хэрэгтэ шэнэ түһа нэмэри оруулһанайнь түлөө Никита Сергеевич Хрущевто совет арад, социалистическэ лагериин оронуудай ажалшад, дэлхэй дээрэхи бүхы үнэн сэхэ хүнүүд угаа ехэ баяр баясхалан хүргэнэ.

Зүгөөр буу зэбсэг хураяха тухай манай дурадхалнуудай үшөө хүлеэн абтаагүй байхада, СССР-ые тойруулан түхеэрэгдэһэн Америкын олон тоото базануудай үшөө усадхагдаагүй байхада оронoй зэбсэгтэ хүсэнүүдые дайшалхы бэлэн байлгаха гээшэ нангин уялгамнай гэжэ Коммунистическэ парти, Советскэ правительство тоолоно.

Советскэ Союз хадаа бусад оронуудта добтолхын тулада бэшэ, харин коммунизм байгуулжа байһан манай арадай амгалан ажалые найдамтайгаар хамгаалхын тулада арми болон флодоо бэхижүүлнэ. Түүхэтэ үүргэ дүүргэхэ байһандаа советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд омогорхоно, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр өөһэдтөө даалгагдаһан һайн һайхан үүргэеэ нэрэтэй солотойгоор дүүргэхээр ходоодоо бэлэн байна.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин дүшэн хоёр жэлэй ой мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулагша баатар совет арад мандаха болтогой!

Илалтануудые туйлажа алдаршаһан, эб найрамдалые, социалистическэ Эхэ оронойнгоо гүрэнэй аша туһые болон аюулгүй байдалые һэрэмжэтэй хёрхоор сахижа байһан манай эрэлхэг габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ манай арадай шалгармал хүтэлбэрилэгшэ — Советскэ Союзай Коммунистическэ партида алдар соло!

Ура!

Үгэ хэлэлгын дүүрэмсээр «Ура» хашхаралдаан болоо. Мүн Советскэ Союзай гүрэнэй гимнын аялган һүр жабхалантайгаар зэдэлээ. Кремлиин батарейнүүд салют үгөө.

Сэрэгүүдэй баярай марш боложо, тэрэнние ажаглан хаража байгшад манай армиин түлөө, манай флодой түлөө омогорхон баясаһан байна.

Парадай эхилхэдэ Улаан тугта, Ленинэй орденто, Суворовой нэгэдэхи шатын орденто, М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ сэрэгэй академиин офицернүүд түрүүлэн ябажа гараа. Сэрэгэй бусад академинүүдэй офицернүүд мүн лэ таһалгаряагүй альга ташалгануудаар угтагдан, ябажа гараба.

Морягууд, Москвадахи Улаан тугта РСФСР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ ябаган сэрэгүүдэй дээдэ зэргын командирнуудай училищиин курсантнууд, Москва болон Туладахи Суворовско сэрэгэй училищинуудта, Ленинградска Нахимовска училищида һурагшад жэгдэ һайнаар алхалалдан гарана.

Бронетранспортернуудай моторнуудай абяан хүнхинэн дуулдана. Улаан тугта, Суворовой орденто, М. И. Калининай нэрэмжэтэ Таманска гвардейкэ мотострелково дивизи Улаан талмай дээгүүр ябажа гараа. Энэ жэлэй сентябрьда дивизи хорин табан жэлэйнгээ ойе тэмдэглээ.

«ГАЗ-69 А» маркын машинануудта һууһан десантнигуудай гарахада сугларагшад ехэ халуунаар угтаа.

Артиллеристнүүдэй марш ехэ һүр жабхалантай байгаа.

Өөрынгөө армяар манай арад омогорхохо эрхэтэй гэжэ һайндэртэ болоһон сэрэгэй парад харуулаа. Илалтануудые туйлажа алдаршаһан, эрэлхэг габьяата советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд эб найрамдалые, манай Эхэ оронoй гүрэнэй аша туһые болон аюулгүй байдалые һэрэмжэтэй хёрхоор сахижа байна.

***

Талмай дээгүүр ябажа гараһан дайшалхы техникын дална ороһон хойно моторнуудай абяан үглөөнэй агаарта сууряатан дуулдаһаар байба.

Шулуун трибуна дээрэ байһан айлшад түүхын музей тээшэ шэртэн харанад. Һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн хэдэн олон машинануудай тэндэһээ гаража ерэхэнь харагдана. Тэдээн дээгүүр Улаан тугууд, мүн үнгэ бүриин бусад тугууд намилзана.

Октябриин революциин агуухэ эмхидхэгшэ, Коммунистическэ партиие, дэлхэй дээрэхи эгээн түрүүшын хүдэлмэришэн, таряашанай гүрэнние байгуулагша — Владимир Ильич Ленинэй ехэ портрет урда таладань харагдана.

Хоёр гайхамшагта тоонууд — «1917», «1959» гэһэн тоонууд алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй харагдана. Тэдэнэй хоорондо залиршагүй гал—революциин гал дүлэн бадарна.

Агуухэ Октябрь мандаха болтогой!—гэһэн үгэнүүдтэй туг энэ дүлэн соогуур харагдахадал гэнэ.

Удаалуулан КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүдэй портредүүдтэй Улаан торгон тугууд, тиигээд «VII» гэһэн тон томо тоо алтаран яларaад, **«Болзорһоонь урид!»** гэһэн үгэнүүд харагдана.

Хайлаһан металл худхаһан томо удхуурнуудай, турбинануудай, шэниисын найман метр үндэртэй колос, замбуулин юртэмсэ өөдэ шэглэн ошохые эрмэлзэн зүдхэһэн ракетын дүрсэ харагдана. Тэдэнэй хажууда хоорондоо холбоотой мүнгэн шаригууд — атомууд харуулагдана. «Атом дайнда бэшэ, амгалан ажалда хэрэглэдэг лэ!» гэһэн үгэнүүд улаан бүд дээрэ бэшээтэй.

Бүхы 15 союзна республикануудай тугуудые дээрэ үргэһэн, национальна хубсаһануудаа үмдэһэн басагадуудай, мүн социалистическэ хүсэн түгэлдэр лагериин оронуудай тугуудые баригшадай мотоциклнуудта һуугаад гарахадань трибуна дээрэ байгшад альга ташан угтана.

Урган һалбаржа байһан залуушуул — Москвагай арба мянган спортсменүүд талмай дээгүүр ябажа гараа. Эхэ оронойнгоо спортивна нэрэ хүндые Прагын, Лондоной, Римэй, Мельбурнын, Стокгольмын, Варшавын стадионууд дээрэ нэгэтэ бэшэ хамгаалагшад тэдэнэй зэргэдэ бии.

Һайндэрлэлгэ бүри гоё, улам хүхюутэй болоно. Дуу хүгжэмэй аялганууд улам шангаар зэдэлнэ. Ниислэлэй районуудай ажалшадай түлөөлэгшэдэй колоннонууд талмай дээгүүр алхалалдаба. Түрүүлжэ ябагшадынь Москвагай тугые, удаадахинуудынь заводууд болон фабрикануудай хэдэн зуун тугуудые бариад ябаа. Мүн пролетариадай агуухэ багшанар К. Марксын, В. И. Ленинэй, Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд хаана яанагүй харагдана.

Индустриальна москвагайхид — машина бүтээгшэд, булад хайлуулагшад, бүд нэхэгшэд, гутал оёгшод, орёо нарин машина, приборнуудые бүтээгшэд, химигүүд, барилгашад, энергетигүүд, түмэр замшад талмай дээгүүр алхалалдан гарана.

Ниислэлэй ажалшад долоон жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэжэ байнхай. Промышленна предприятинуудынь арбан һарынгаа түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргээ.

Лихачевой нэрэмжэтэ автомобильна заводой ажалшадай колонно дээгүүр тон томо үзэгүүд харагдана. Коммунистическэ ёһоор ажаһууха, ажаллаха, һураха гэһэн үгэнүүд тэдэнһээ холбогдон бүридүүлэгдэнэ. Коммунистическэ ажалай коллективүүдэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө энэ предприятида дүрбэ мянга шахуу хүн тэмсэжэ байнхай.

«Красный пролетарий» гэжэ типографиин хүдэлмэришэд «Эбтэйгээр, хани барисаатайгаар ажаһууха!» гэһэн номой македые барижа ябаа. Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой Америкын Холбоото Штадуудта аяншалһан түүхэтэ аяншалга тухай энэ ном соо хэлэгдэнхэй.

Совет эрдэмтэдэй Мавзолейн урдуур гарахадань, трибуна дээрэ байгшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Замбуулин соогуур дабшаха кораблиин дүрсые демонстрантнуудай дээрэ үргөөд гарахадань, трибуна дээгүүр байгшад ехээр баясана. Кораблиин нээмэл люк сооһоо хоёр үхибүүд бултайгаад, гараараа даллан, тэрэ шадар сугларһан хүн зоннние амаршалха зуураа, кораблиин дээрэ бэшээтэй «Замбуулин огторгой соогуур бидэнэр ниидэхэбди»—гэһэн үгэнүүдые тэдэнэр заажа харуулна.

Шэнэ шэнэ колоннонууд Улаан талмай дээгүүр гаражал байна.

Намарай сагай элбэг бардам бэлэгүүд — ороoһо таряанай, огородой эдеэнэй, үрэ жэмэсэй дүрсэнүүдые зураатай элдэб үнгын тугууд талмай дээгүүр харагдана. Москвадахи К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин студентнүүд болон һурагшадай колонно алхалалдан гарана. Ерээдүйн агрономууд, зоотехнигүүд, хүдөө ажахын механизаторнууд шэниисын алтан колосуудые, кукурузын буурсагуудые, амһарта соо халитар хэһэн үрэ жэмэсүүдые, мал ажалай хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһые харуулһан панно баринхайнууд ябаба.

Һайндэрэй колоннонуудай дунда барилгашад олон. Шэнэ гэрнүүдэй баригдадаггүй нэгэшье район Москвада байхагүй. Долоон жэлэй турша соо москвагайхид 700 мянга шахуу шэнэ байра абаха. Энэ жэлдэ барилгашад 60.000 байра москвагайхидта үгөө гэжэ транспарантнууд дээрэнь бэшээтэй.

Удаань Свердловско болон Советскэ районуудай колоннонууд талмай дээгүүр ябажа гараа.

Демонстраци хоёр часай турша соо үргэлжэлһэн байна. Коммунистическэ партиие тойрон нягтаар жагсанги байһанаа, КПСС-эй XXI съездын хараалһан долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр бэлэн байһанаа ниислэлэй ажалшад эли тодоор харуулаа.

Сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ манифестаци дүүрэбэ. Һайндэрэй жагсаалай түгэсхэлдэ баглаа сэсэгүүд болон Улаан тугуудые бариһан залуушуул Улаан талмай дээгүүр ябажа гараа. Агуухэ Октябрьда салют үгэһэн шэнгеэр хэдэн зуун агаарай бүмбэгэнүүд огторгойдо дэгдэн гарана. Физкультурнигууд манай арадай уряа бологшо:—Коммунизмын илалта тээшэ урагшаа! гэһэн үгэнүүдые бэшээтэй улаан бүдүүдые барижа ябаба.

(ТАСС).

Агууехэ Октябриин һайндэрэй баяр

Орон доторнай болоһон найр зугаа

Агууехэ Октябриин ойн жэлнүүдэй гүйсэхэ бүри ерээдүйн коммунистическэ байдалай түхэл шэнжэ бүри элитээр харагдажа байдаг.

Мартагдашагүй ойн үдэрнүүдэй дунда мүнөөнэй ой онсо һуури эзэлнэ. Энэ алдарта ойн гүйсэһэн жэл соо эб найрамдалай, амгалан ажалай аша туһын тулада, нэгэ уг зорилгын түлөө оронуудай хоорондоо дүтэ болохо хэрэгтэ ехэ юумэн хэгдэһэн байна. Түүхэдэ ороһон КПСС-эй XXI съезд, долоон жэлэй асари ехэ түсэб, энэ түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлхын түлөө олон түмэнэй һүр жабхалантай эдэбхи үүсхэлэй бадаралга, арад зоной байра байдалай саг үргэлжэ һайжаралга, заха хизааргүй замбуулиниие шэнжэлэлгэ, Никита Сергеевич Хрущевой США айлшалһанай түүхэтэ удхашанар, буу зэбсэг бүримүһэн, гүйсэдөөр хураахa тухай тэрэнэй оруулһан гайхамшагта дурадхал, бүхы дэлхэйн хүнүүдэй урда Советскэ Союзай нэрэ хүндын тон ехээр дээшэлэлгэ — энэл даа коммунизм байгуулагшадай Агууехэ Октябриингаа 42 жэлэй ойн найрта асарһан бэлэг.

Ленинэй партиин хүтэлбэри доро гансахан жэл соо иимэ ехэ илалта, амжалтануудые туйлаһан совет арад ноябриин 7-до Агууехэ Октябриин 42 жэлэй ойн найрые хаа хаанагүй омог баяртайгаар, хүхюун сэнгэлигээр һайндэрлэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ городто 400 мянган хүн демонстрацида гараа. Нева мүрэн дээрэ далайн-сэрэгэй парадай боложо дүүрэһэнэй һүүлээр Ордоной талмай дээрэ ажалшадай демонстраци захалһан байна. Долоон жэлэй түсэб бэелүүлхын түлөө тэмсэлдээ ямар амжалтануудые туйлаһан тухайгаа тэдэнэр мэдээсэбэ. Октябриин урда тээ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй үедэ Ленинградай болон Ленинградай экономическа районой промышленность 10 һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, даалгабариһаа гадуур элдэб продукци ехээр үгөө.

Энэ үдэр Ордоной талмай дээгүүр Адмиралтейскэ заводойхидой колонно ябажа гараа. Тэдэнэр атомна ледоколой мантан томо дүрсэ абажа ябаба. Имагтал энэ предприяти дээрэ гайхамшагта корабль баригдаһан байна бшуу.

Ленинградай зуугаад предприятинууд долоон часай хүдэлмэриин үдэртэ ороо гэжэ транспарантнууд мэдээсэнэ.

Энэ үдэр Киевтэ бороотой, һалхи шуургатай байжа, ажалшадай демонстраци болоогүй. Киевэйхид Культурынгаа ордонууд болон клубуудта найраа тэмдэглэһэн байна. Тэдэнэр промышленность болон хүдөө ажахынгаа, культура, наука болон техникынгээ хүдэлмэрилэгшэдэй туйлаһан амжалтаар баясана. Долоон жэлэй туршада республика бүтээн гаргадаг бүхы зүйлнүүдэйнгээ ниитэ хэмжээе 77 процентээр дээшэлүүлхэ юм. Бүри мүнөө Советскэ Украина зарим гол шухала зүйлнүүдые бүтээн гаргалгаараа хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсэнхэй, долоон жэлэй туршада тэдэниие хойноо бүри холо орхихо байна. Мүнөө жэл республика гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ, пёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 27 процент ехэ мяха бэлэдхээ, бүхы 1953 онойхидо орходоо 2,3 ехэ һү гүрэндэ худалдаа. Эдлүүриин газарай зуун гектар бүхэндэ США-да орходоо 3 дахин ехэ һү Украинын абажа байхада, али долоон жэлэйнгээ түсэбые 4—5 жэлэй туршада дүүргэхэбди гэжэ эндэхи колхознигуудай найдуулжа байхада баясангүй байха гэжэ яахаб!

Минскдэ ажалшадай демонстраци болоо. Белоруссин ниислэл хотын түб талмай һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй байхадаа гоёшье гээшэнь аргагүй. Баярай маршын һүр жабхаланта аялган доро машина бүтээгшэд болон гутал хубсаһа оёгшод, бүд нэхэгшэд болон барилгашад, эрдэмтэд болон студентнүүд ябажа гараба. Эхэ оронойнгоо алдар солын тулада хүн бүхэн туйлаһан амжалта, илалтануудтай. Минскын промышленность 10 һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэнхэй. Хэдэн зуу миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

...Демонстрацида гараһан хүнүүд бамбагархан дун сагаан хүбэнгэй буурсагуудай дүрсэ дээрэ үргөөд ябана. Энэмнай—Ташкент, Узбекистанай, «сагаан алтанай» ороной ниислэл хото. Үндэр баян ургасын түлөө тэмсэл эдэ үдэрнүүдтэ республикын плантацинууд дээрэ амжалтатай, илалтатайгаар түгэсхэгдэжэ байнхай. Олон тоото эрдэмтэдэй колонно соо мүнөө жэл анха түрүүшынхеэ атомщигууд—мэргэжэлтэд ябалсаба. Ташкентдэ атомна реактор тодхожо хүдэлгэһэн ушар хадаа манай ороной арадуудай амгалан тайбан байдалда дуратай байһаниие үшөө дахин гэршэлнэ.

Бакугай Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээгүүр газар үрэмдэдэг суута мастернууд, нефть гаргажа, буйлуулжа байдаг гайхамшагта хүнүүд ажалайнгаа амжалта тухай мэдээсэһээр гараба.

Энэ үдэр Армениин ниислэл хотодо—Ереванда алтан намарай сэлмэг һайхан, наратай дулаан үдэр болоо. Нютагай гарнизоной сэрэгүүдэй парадай дүүрэһэнэй һүүлээр Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ хүн зон олоороо гараба. Тэдэнэр трибунын урдуур омог баяртайгаар үнгэрнэ.

Энэ үдэр Грузиин ниислэл хото—Тбилиси хэзээ хэзээнэйхиһээ һүр жабхалантай, шэмэг гоё байба. Руставелиин проспектээр сэрэгүүд ябажа гараа. Тэдэнэй һүүлээр һайндэрэй демонстрацида гарагшад баяр баясхалантайгаар гэшхэлэлдэбэ. Шэнэ түхэлэй 200-гаад станогуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг болоһон Кировэй нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводойхид трибунын урдуур омог дорюунаар үнгэрнэ.

Латвиин ниислэл хотын ажалшад комсомолой нэрэмжэтэ эрье шадарай талмай дээрэ найрладаг заншалтай юм. 54 жэлэй саада тээ энэ талмай дээрэ хаанай сэрэгүүдтэ буудуулһан Ригын хүдэлмэришэд улаан шуһаа адхаһан байгаа. Залуу Совет ороноо хамгаалхаяа латышска улаан сэрэгүүд энэ талмай дээрэһээ фронтдо мордодог бэлэй. Ноябриин 7-до демонстрантнуудай түрүүшын зэргэдэ үнинэй большевигүүд, Агууехэ Октябриин революцида хабаадагшад ябаба. Ажалайнгаа амжалтанууд тухай городой олон предприятинуудай коллективүүд мэдээсээ.

Энэ үдэр партияа, амгалан тайбан, коммунизмын жаргалта байдал магтаһан дуунууд Эстониин газар дайдаар зэдэлбэ. Таллинда сэрэгэй парадай дүүрэһэнэй һүүлээр демонстрацида гараһан ажалшад амжалта, илалтанууд тухайгаа мэдээсэбэ. Эндэ предприяти бүхэн дээрэ коммунистическэ ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байгшад бии.

Мүн Литвагай арадта Октябриин һайндэр ехэ баяр баясхалан асарба. Вильнюстэ болоһон һайндэрэй демонстрацида городой эгээл залуу предприятиинхид — телевизионно узелнуудай заводойхид анха түрүүшынхеэ хабаадалсаба. Октябриин 42 жэлэй урда тээхэнэ Каунас городой ГЭС-эй түрүүшын агрегат Литвада зайн гал үгэжэ захалаа.

Ноябриин 7-до Алма-Ата городто наратай сэлмэг байба. Республикын бүхы городууд, хүдөө тосхонуудтал адляар энэ үдэр Алма-Атагай үргэн ехэ үйлсэ, талмайнуудта дуу хүгжэмэй аялганууд зэдэлжэ, энеэлдээ хүхилдөөн боложо байба. Эндэшье мүн ажалай амжалтанууд тухай плакадууд мэдээсэжэ, зоной зүрхэ сэдьхэлдэ омог баяр түрүүлжэ байгаа.

Агууехэ Октябриин һайндэр киргиз арадай түүхэдэ болоһон нэгэ ехэ үдэрөөр—эндэ хэблэлэй бии болоһон 35 жэлэй ойн үдэрөөр тудаа. 1924 оной энэ үдэр эндэ Киргизиин республикын түүхэдэ анха түрүшын «Эркин-тоо» («Сүлөөтэ хада уулануд») гэжэ газетэ хэблэгдэһэн байна. Урдань өөһэдын үзэг бэшэггүй байһан арад мүнөө өөһэдын үндэһэн литературатай, өөһэдын промышленностьтай, хүгжэнги хүдөө ажахытай болонхой.

Хүбэн ургуулдаг республикануудай дунда эгээн түрүүн Агууехэ Октябриин 42 жэлэй ойн урда тээ Таджикистан нёдондонойхидо орходоо һара урид гүрэндөө 450 мянган тонно хүбэн худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Сталинабад городто һая наашыншье иимэ һүр жабхалантай, халима баяр баясхалантай найр болоогүй ха.

Энэ үдэр Туркмениин ниислэл хото—Ашхабад янза бүриин сэсэгүүдээр хушагдажа, миралзажа байба. Баглаа сэсэгүүд, хүбэнгэй бамбагархан, дун сагаан буурсагханууд демонстрантнуудай толгой дээгүүр янза бүриин үнгөөр толоржо байгаа. Суута бүд нэхэгшэд, торгоной фабрикынхид, Ашхабадай магистралиин түмэр замшад, наука, литература болон искусствын ажал-ябуулагшад трибунын урдуур хойно хойноһоо үнгэрнэ.

Хэдэн зуун диаграмма болон паннонууд молдаван арадай баатар ажал тухай мэдээсэнэ. Кишинев городто болоһон демонстрацида ехэ гэгшын хабтагай дээрэ бэшээтэй «34» гэһэн тоо Молдавска экономическа районой иимэ олон предприятинуудай долоон жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй түсэбые дүүргэһэн тухайнь гэршэлбэ.

Өөһэдынгөө гайхамшагта амжалтанууд тухай Свердловск городой ажалшад—долоон жэлэй түсэбые 6 жэлдэ дүүргэхэ тухай орон дотороо мүрысөө үүсхэгшэд—демонстрациингаа үедэ омог баяртайгаар мэдээсээ.

«Эб найрамдал!» гэһэн үгэ энэ үдэр ороной городууд болон хүдөө тосхонуудта тоо томшогүй олоор хэлэгдээ. Амгалан тайбанаар ажаллаха, арадуудтай амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тон ехэ хүсэл эрмэлзэлгэтэй байһыемнай эдэ үгэнүүд гэршэлэн харуулаа.

Энэ үдэрэй түгэсхэлдэ Советскэ правительство Кремлиин Ехэ ордон соо сайлалга хэбэ. Энэ сайлалга дээрэ парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, ажалшадай, Советскэ Армиин түлөөлэгшэд, хариин гүрэнүүдэй элшэн сайдууд байлсаа.

Сайлалгын үедэ нэрьемэ альга ташалган доро СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Октябриин социалистическэ революци хэһэн манай агууехэ арадай түлөө, тэрэнэй амжалтануудай, Советскэ Союзай һалбаран хүгжэхын түлөө духаряа үргөө. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, энэ партиин гэшүүдэй түлөө, тэрэнэй хүтэлбэри доро Ленинэй зааһан замаар ерээдүйн жаргалта байдалай — коммунизмын түлөө шармайн оролдожо байһан хүнүүдэй түлөө духаряа үргэгдэжэ, нэрьемэ альга ташалган болобо. Сайлалгын түгэсхэлдэ Советскэ правительствые толгойлогшо — бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай, арадуудай хоорондоо хододоо амгалан тайбанаар, хани барисаатайгаар ажаһуухын түлөө духаряа үргөө. (ТАСС)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зооветинститудай студентнэр Соведүүдэй талмай гаража ябана. А. Мантаевай фото.

Коммунизм байгуулагшадай һүр жабхаланта жагсаал

Ноябриин 7-до болоһон Улан-Удын ажалшадай демонстраци

Агууехэ Октябрь! Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн шэнэ, толотомо хуудаһа нээһэн Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 42 жэлэй һайндэр! Бүхы совет арад, бүмбэрсэг дэлхэйн ажалша улад зон энэ һайндэрые баяр ёһололой оршон байдалда, гэгээн гэрэлтэ ерээдүйдөө бата этигэл найдабаритайгаар тэмдэглэбэ.

...Һайндэрэй Улан-Удэ. Хабарай үнгын сэсэгүүдээр шэмэглэгдэһэн мэтэ намарай һүүлшын һарын энэ үглөөгүүр Бурят оронаймнай ниислэл хото бүришье залуухан, танигдашагүй гоё һайхан шэнжэ түхэлтэй болоод байба. Агууехэ Октябриин хиидхүүлһэн Улаан тугууд, коммунизмын орьёл өөдэ урялһан Уряанууд, лозунгнууд, манай гайхамшаг туйлалтануудые харуулһан транспарантнууд үглөөнэй жабартайхан һэбшээндэ городой талмай, гудамжануудаар миралзан намилзана. Хайшаашье хара — орон доторoo үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха асари ехэ зорилго шууд бэелүүлхээр бэлэн байһанаа элидхэхын тулада Агууехэ Октябриин һайндэрэй жагсаалда хүн зон ерэжэл, ерэжэл байба. Тэдэнэй дунда улаан тугхануудые бариһан эдир ленинецүүдшье, Совет засагай түлөө халуун шуһаараа тэмсэһэн буурал толгойтой революционернүүдшье, долоон жэлэй солото баатарнуудшье олон бии. Баяр дээрэ баяр нэмээн, ирагуу һайхан хүгжэм, хонгёо хоолойн замхашагүй дуун хаа хаанагүй зэдэлэн сууряатана.

Соведүүдэй үргэн уужам талмай. Үглөөнэй тэбхэр 11 часта Улан-Удын ажалшадай демонстраци эхилнэ. Ажалшадай һайндэрэй энэ жагсаалые заншалта ёһоор городоймнай эгээн эдир залуу эээд — һургуулинуудай һурагшад нээжэ, эрдэм ухаанай эрдэни баялигые зоримгойгоор шудалжа байһанаа, һуралсал-хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэреэ ажабайдалтай улам нягта холбоотойгоор ябуулжа байһанаа элидхэбэ. Һайндэрэй плакадуудые баряад, нэгэ жэгдээр алхалан, правительственнэ трибунын урдуур эгээн түрүүлэн Улан-Удын № 1 дунда һургуулиин багшанар, һурагшад гарана. Энэ һургуулиин коллектив һайшаамааршье, баяншье түүхэтэй юм. Юуб гэхэдэ, эндэ босоролой аттестат абаһан олохон хүбүүд, басагадые Улан-Удын фабрика, заводууд дээрэ, шэнэ газар ашаглажа байһан Казахстанда, оронаймнай хэдэ хэдэн научна центрнүүдтэ болон бусад газарта хаража болохо бшуу. Тэдэнэй дундаһаа үйлэдбэриин ёһотойл түрүүшүүл, коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшад урган гараһан байха. Һайндэрэй жагсаалда гараад, мүнөө дээрээ үшөө партын саана һуужа байһан эндэхи һурагшад аха нүхэдэйнгөө жэшээгээр арадай ажахын ямаршье һалбарида хүдэлхын тулада бэеэ эртээнһээ зэһэжэ байнхай. Энээниень һуралсалай жэлэй нэгэдэхи четвертиин һайн үрэ дүнгүүд, ажал хэхэ дадалаа эдэбхи хэшээлтэйгээр арьбадхажа байһан ушар үнэншэмөөр гэршэлжэ үгэнэ.

Заха хизааргүй гүн ехэ далай шэнги, Соведүүдэй талмай дээрэ эдир наһатанһаа бүридэһэн шэнэ шэнэ колоннонууд таһалгаряагүй гаражал байна. Хойно хойноһоо һубарилдан, №№ 2, 3, 4, 26, 33 болон бусад һургуулинуудай һурагшад трибунын хажуугаар жэрылдэн үнгэрнэ. Тэдэнэр парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдые, долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые зураглан харуулһан диаграммануудые, замбуулин соогуур дабшадаг советскэ ракетэнүүдэй дүрсэ үндэр дээрэ үргөөд, согтой хүхюун алхалалданад. Нарата сэлмэг эдир наһанай һүлдэ тэмдэг — эб найрамдалай сагаан далитай гулабхаанууд үе-үе болоод лэ колоннонууд дээгүүр тунгалаг агаарта дэлин ниидэнэ. Уданшьегүй Соведүүдэй талмай дээрэ шираг шамбай бэетэй, омог дорюун шарайтай хүбүүд, басагад хүрэжэ ерэнэ. Эдэмнай — № 65 дунда һургуулиин һурагшад байба. Энэ һургуулиин колонные ялалзама гоё 60 кубогууд шэмэглэнхэй. Теэдшье коммунистическэ обществын хүн гээшэ имагтал ушар ёһо һайн мэдэхэ бэшэ, харин бүхы талаараа болбосоронги байха, спортдо дурладаг, тэрэниие эрхилдэг хүн байха ёһотой бшуу.

Залуу үетэн — манай найдамтай, эрхим халаан мүн. Тиимэһээ тэдэнэр Агууехэ Октябриин һайндэр тэмдэглэжэ байхадаа, хүхюун сэнгэлиг эдир наһа олгоһон түрэл Коммунистическэ партидаа, Советскэ правительстводаа хизаарлашагүй ехэ инаг дуратай байһанаа харуулһан, коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшад болохын түлөө бэеэ бэлдэхэбди гэжэ үшөө дахин тангаригаа үгэһэн байна.

Талмай дээрэ хүдэлмэришэн ангиин ерээдүйн халаан — техническэ-тусхай мэргэжэлэй һургуулинуудай һурагшадай гарахадань трибуна дээрэһээ:

— Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 42 жэлэй ой мандаха болтогой! — гэһэн үгэнүүд талмай дээгүүр соностоно.

— «Ура!»— гэһэн хашхаралдаан харюудань колонно дээгүүр долгитон сууряатана.

...Долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй хараалһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө үргэн далайсатай социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэн республикымнай индустриальна центр — Железнодорожно районой ажалшад һайндэрэй демонстрацида жагсажа, туйлаһан амжалтанууд тухайгаа элидхэнэ. Улаан тугуудые дээрэ үргөөд ябаһан Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой түлөөлэгшэд Агууехэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ Эхэ орондоо ажалай эрхим бэлэг бариба. Түмэр замай Улан-Удын отделениин коллектив 10 һарынгаа даабари үлүүлэн дүүргэһэн тухайгаа мүн лэ мэдээсээ.

— Баатарлиг хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэдтэ алдар соло!

Железнодорожно районой ажалшадтай зэргэ Октябрьска районой түлөөлэгшэд талмай дээгүүр жэгдэ алхамаар жагсан гарана. Агууехэ Октябриин һайндэрэй урда тээ дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ тус районой томо предприятинууд—Улан-Удын модоной завод, мяхаконсервын комбинат, мелькомбинат болон бусад коллективүүд сэдьхэл баясуулма амжалтануудые туйлаа. Жэшээлэн хэлэбэл, модоной заводой коллектив совнархозой предприятинуудай дунда хоёрдохи һуури эзэлжэ, үндэр магтаалда хүртэнхэй. Улан-Удын мелькомбинадай хүдэлмэришэд 1959 оной даабариие декабриин 15 болотор сүм дүүргээд, хэдэн мянгаад түхэригэй сэнтэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаха гэжэ эрид шиидэнхэй.

Соведүүдэй талмай дээрэ ниислэл хотымнай ажалшадай һайндэрэй демонстраци үргэлжэлһөөр. Баяр ёһололой марш, ирагуу һайхан дуун, «Ура» хашхаралдаан минуташье соо замханагүй. Иигэжэ Бурят оронойнгоо бүхы ажалшадай үмэнэһөө Улан-Удэдэ болоһон демонстрацида хабаадагшад Коммунистическэ партидаа, ленинскэ Центральна Комитедтээ, Советскэ правительстводаа үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ, тэдэнэй гадаадын болон дотоодын политикые бүримүһэн һайшаажа, дэмжэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

...Советскэ Союзай арадуудай булад шэнги бата бэхи хани барисаанай хүндэлэлдэ үнгэ бүриин гоё тугуудые намилзуулан, Советскэ районой ажалшадай түлөөлэгшэд талмай дээрэ гаража ерэнэ. Энэ районой һайндэрэй колонные толгойлхо хүндэтэ эрхэ шэлэй механизированнэ заводой коллективтэ олгогдоһон байба. Теэдшье ороной олохон экономическа районуудые шэлэй зүйлнүүдээр хангадаг тус заводойхид бүхы дээрэнь продукци гаргаха 10 һарынгаа түсэб 111,4 процент дүүргэжэ, түсэбһөө үлүүлэн 5 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл бүтээн гаргаһан байна бшуу. Энэ хадаа тус коллективэй һайндэрэй ажалай бэлэг болоно ха юм.

— Коммунизм байгуулагшадай түрүү зэргэдэ ябагша коммунистическэ ажалай бригада, ударнигуудта Октябриин һайндэрэй амар мэндэ! — гэһэн үгэнүүд «Механлит» заводойхидой трибунын дэргэдэ ерэхэдэнь соностоно.

Коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха, һураха! Ямар ехэ гүн удхатай, ямар һайхан үгэнүүд гээшэб! Ажабайдалай иимэ арюун сэбэр замда орогшодой тоо республика доторнай мүнөө үдэр бүри шахуу үргэдэн олошорно. «Механлит» заводой нүхэд Филиппов, Шестаков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһөөр ехэшье үни болоогүй. Тэдэнэр коммунистическэ обществодо ажаһууха хүнэй шэнжэ шанар харуулһан ёһотойл совет хүнүүд гээшэл! Тэдэнэй зэргэнүүд саашадаа улам бүри олошорог лэ!

Соведүүдэй талмай дээгүүр городой эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, искусство ба литературын ажал-ябуулагшад, научна хүдэлмэрилэгшэд болон студентнүүдэй колоннонууд бурьялан байгаа уһанай урасхал мэтэ таһалгаряагүй гаражал, гаражал байна. Захиргаанай аппарадай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, Москвада болохо бурядай искусство, литературын хоёрдохи декадые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, эрдэм наукын туйлалтануудые оролдосотойгоор шудалха, баяжуулха байһанаа тэдэнэр элидхэнэ.

**
*

Орденто Бурят оронаймнай ниислэл хотын ажалшадай һайндэрэй демонстраци час шахуу саг соо үргэлжэлөө. Коммунизм байгуулагшадай һайндэрэй энэ жагсаал КПСС-эй XXI съездын тодорхойлһон түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэгдэхэ байһанай, Коммунистическэ парти, Советскэ правительство, бүхы арад зоной эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байһанай толотомо шэнэ гэршэ мүн болоһон байна.

Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр — урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшая!

Республикымнай аймагуудаар болоһон найр

МУХАРШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Аймагай ажалшад Агууехэ Октябриин 42 жэлэй ойн баярай һайндэрые ажахын амжалтаар угтаба. Энэ үдэр аймагай центр, хүдөө тосхонууд гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй байба. Аймагай колхозууд, «Эрдэм» совхоз ороохо таряанай баян ургаса хураажа, 1 миллион 400 мянга гаран пүүд таряа гүрэндөө худалдаа. Тиигэжэ аймаг 1958 ондо орходоо 4 дахин ехэ таряа тушаажа, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ. Мүн мал ажалай продуктнуудые тушаалга нилээд дээшэлээ. Аймагай «Искра», «Победа» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд мяха тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэнхэй. «Эрдэм» совхозой эрхим хонишод Манидара Ринчинова, Цыбикдоржо Гомбоев, Балдама Доржиева болон бусад 100 эхэ хонинһоо 100—110 хурьга абаад байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Галина Варфоломеева 10 һара соо үнеэн бүриһөө 1848 литр һү һаажа, жэлэйнгээ уялгые үлүүлбэ.

Ноябриин 6-най үдэшэ аймагай центртэ ойн баярай суглаан боложо, тэндэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр А. Поплевин элидхэл хээ. Һүүлээрнь концерт болоо. Мүн аймагай бүхы колхозууд болон совхоздо ойн баярай суглаан боложо, уран һайханай бүлгэмэйхид ажалшадта концерт харуулба.

Т. Гармаев, манай корр.

**
*

ЦАКИР. (Телефоноор абтаба). Холын Закаменай аймагай ажалшад Агууехэ Октябриин 42 жэлэй ойн һайндэрые тон ехэ баяр баясхалантайгаар, хүхюун сэнгэлигээр найрлаба. Закаменск городой ажалшадай түлөөлэгшэд профсоюзай клубта олоороо сугларба. Октябриин социалистическэ революциин 42 жэлэй ой тухай КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Чехо... элидхэл хээ. Элидхэлэй һүүлээр һаяхан байгуулагдаһан арадай театр һонирхолтой концерт харуулба.

Цакир тосхоной хүдөөгэй клубта болоһон баярай суглаанда интернат-һургуулиин директор нүхэр Афанасьев элидхэл хээ.

Ноябриин 7-ной үдэр аймагай центрын ажалшад демонстрацида гараа. Хаа хаанагүй ехэ найр зугаа болоһон байна.

Д. Аюшеев.

**
*

НАРҺАТА. (телефоноор абтаба). Яруунын аймагай центр Нарһата тосхон һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй.

Ноябриин 6-най үдэшэ аймагай центртэ баярай суглаан болобо. Октябриин революциин 42 жэлэй ой тушаа аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Таряшинов элидхэл хэбэ. Аймагай колхозууд, совхозой, бүхы ажалшадай долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ туйлаһан амжалта тушаа элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр аймагай эмхи зургаануудай түрүү хүнүүдтэ Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа. Энээнэй һүүлээр Нарһатын дунда һургуулиин һурагшад наада харуулаа. Хүгжэмшэ, наадаша гэжэ суутай Черепановтанай бүлэ энээндэ хабаадалсажа, һайндэрэй наада бүри һонирхолтой болгоо.

Аймагай колхозуудаар, совхоз, бэшэ бэшэ газар нютагуудаар аймагаар дарта Октябриин һайндэр һонирхолтойгоор үнгэрбэ.

С. Доржиев.

**
*

ЗАИГРАЙ. (телефоноор абтаба). Аймагай ажалшад Агууехэ Октябриин 42-дохи ойн һайндэрые хүхюун баяртайгаар үнгэргөө. Ноябриин 6-най үдэшэлэн аймагай центрын Культурын байшанда болоһон баярай суглаан дээрэ партиин айкомой бюрогой гэшүүн нүхэр Ключер... Октябриин 42-дохи ой тухай элидхэл хээ.

Ноябриин долооной үдэр Культурын байшанда эндэхи уран һайханай самодеятельностиин коллективэйхидэй хүсөөр ажалшадта концерт харуулагдаа.

Аймагай колхозууд болон предприятинуудта баярай суглаанууд болоо. Хандагатайн, Шулуутайн леспромхозуудай түрүү участогуудай модошод абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргээ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина,26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора —32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации —35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01191. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 510...